

تفتيح آدو

محلّة جمعيّة القاهرة الخيريّة الأرمينية العامّة

ՏԵԶԵԿԱՏՈՒ

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ ԳԼՏԻՒԷԻ Հ.Բ.ԸՄՈՒԹԱՆԵՆ

للدير المسئول : ا. صاروخان — ١٥ شارع عماد الدين بالقاهرة — تليفون ٩١٩٦٣٦ — ص.ب. ٧١٧

ԺԲ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 3

ՅՈՒԼԻՍ - ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 1968

Հ. Բ. Ը. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՆԱԽԱԳԱԶ Ա. ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ

Հ. Բ. Ը. Մ Ի Ո Ի Թ Ի Ի Ն

Ա Ձ Դ

- Տեղեկատուն առ այժմ կը հրատարակուի պարբերաբար:
- Թղթակցութեանց, դրամական նուէրներու, գիրքերու, թերթերու եւ հանդեսներու առարուսմները կատարել խմբագրութեանս հասցեին.

Խմբագրութիւն «ՏԵՂԵԿԱՏՈՒ»ի
15, Էմատ Էյ Տին փողոց — Գահիրէ
Հեռ.ախօս 919636 — Նամակատուի 717

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ի Թ Ի Ի Ն

- 1— Մասնոցն ու իր Անմահ Գործակիցները
- 2— Ս. Մեսրոպ
- 3— Ամերիկահայ կեանք, Ամենայն Հայոց Հայրապետ
Հ. Բ. Ը. Միութեան կեդրոնին մէջ
- 4— Սփիւռքահայ կեանք
- 5— Այց Ս. Մեսրոպի գերեզմանին
- 6— Մեջգոնեանի մեր սաները
- 7— Կեանքը Հայաստանի մէջ
- 8— Նիրը Իսր Հայկական Ս.կումբի կեանքէն
- 9— Գահիրէի Հ. Բ. Ը. Միութեան կեանքէն
- 10— Պարոյր Հայկազն

تَبَيُّنٌ

ՄՆՊ
-ԳԱՀԻՐԷ-

مَجَلَّةُ جَمْعِيَّةِ الْقَاهِرَةِ الْخَيْرِيَّةِ الْأَرْمِينِيَّةِ الْعَامَّةِ

ՏԵՉԵԿԱՏՈՒ

ՀՐԵՏԱՐԱԿՈՒՄԻՆ ԳԱՏՐՈՒԻ Հ.Բ.ԸՄԻՈՒԹԵԼՆ

الدبر للسئول: ا. صاروخان - ١٥ شارع عماد الدين بالقاهرة - تليفون ٩١٩٦٣٦ - ص.ب. ٧١٧

ԺԲ. ՏԱՐԻ ԹԻԻ 3

ՅՈՒԼԻՍ - ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 1968

ՄԱՇՏՈՅՆ ՈՒ ԻՐ ԱՆՄԱՀ ԳՈՐԾԱԿԻՑՆԵՐԸ

Ինչպէս ամէն տարի, այս տարի ալ Ազգն ու եկեղեցին, իրենց զմայլանքի և երախտագիտութեան տուրքը տուին հայ գիրերու անմահ հեղինակին և հայ մշակոյթի հանճարեղ հիմնադիրին՝ Ս. Մեսրոպ Մաշտոցի և անոր միտքէն ու հոգիէն ծնունդ առած հարազատներուն՝ անմոռանալի թարգմանիչներուն յաւերժական յիշատակին, որոնք իրենց եռամեծ առաջնորդին մէջ մարմնացած սուրբ իտէալին հանգէպ բուռն խանդաղատանքով լեցուած ուխտեալ ջահակիրները հանդիսացան հայրենի աշխարհին մտաւոր դարթօնքին:

Հայրենի կառավարութիւնն ալ, 1962ին պատշաճ շուքով փառաւորեց 1600ամեակը Ս. Մեսրոպ Մաշտոցի ծննդեան, որ տեղի ունեցած էր պատմական Հայաստանի Տարօն գաւառի Հացեկաց գիւղը 360—362 (Ք. ե.) թուականներուն միջեւ:

Ս. Մեսրոպ իր նախնական կրթութիւնը ստացած էր իր ծննդավայրին յոննալեզոս դպրոցին մէջ: Կրթութեան ծարաւը և հայրենիքին ծառայելու ներքին ձգտումը զինքը առաջնորդած էին Հայաստանի մայրաքաղաքը՝ Վաղարշապատ, ուր Ս. Մեսրոպ կը շարունակէ իր ուսումը և կը տիրապետէ յունարէն, ասորերէն և պարսկերէն լեզուներուն: Քարտուղարու-

թեան պաշտօնին կը փոչուի խոսրով թագաւորի (Արշակունի) արքունիքը, կ'արժանանայ զինուորական աստիճաններու և իր հմայիչ բնակչութեամբ, ձեռներեցութեամբ և ջերմ հայրենասիրութեամբ սիրելի կը դառնայ իր շրջապատին: Սակայն ժողովուրդին և հայրենիքին ծառայելու իր անզուսպ մղումը յազուրդ չեն գտներ հայոց մայրաքաղաքին մէջ: Կ'որոշէ ուրեմն սքեմ ընդունիլ և քարոզչութեամբ պարապիլ, և խումբ մը ջերմեռանդ և հայրենասէր երիտասարդներու գլուխն անցած, կ'երթայ Գողթն գաւառը, ուր կը զբաղուի իր աշակերտներուն հետ և յաճախ կը քարոզէ ժողովուրդին:

Իր հոգեւորականի հանգամանքը թոյլ կուտայ իրեն ծանօթանալ հասարակ ժողովուրդի նիստ ու կացին, ապրումներուն և մտայնութեան, ու կը համոզուի, որ նոր կրօնը (քրիստոնէութիւնը) արմատացած է ժողովրդային խաւերու մէջ և իր հեթանոսական ըմբռնումներով կը հակի դէպի Զրադաշտական Պարսկաստան և ենթակայ է պարսկական մշակոյթի ազդեցութեան, պարսկանալու վտանգին:

Ս. Մեսրոպի ծանօթ էր նաեւ արեւմըտեան Հայաստանի հայ բնակչութեան պարագան, պետականօրէն անջատուած

Մայր Հայաստանէն, յունական կրթութեամբ և յոյն քահանաներու ծուխ դարձած, ան ենթակայ էր հելլէն մշակոյթի ազդեցութեան, յունանալու վտանգին: Ուսումնասիրած ըլլալով նաեւ մայրաքաղաքի ներքին կեանքը, Ս. Մեսրոպ կը գիտակցէր որ հայոց թագաւորը անկայուն վիճակ մը ունէր, և կախուած պարսկական արքունիքի քմահաճոյքէն:

Այսպէս ուրեմն Արեւելքի և Արեւմուտքի գինուորացիք և մշակոյթով հզօր երկու պետութեանց մշտատեւ սպառնալիքին ենթարկուած էր հայ ժողովուրդի ո՛չ միայն պետական այլեւ ազգային ինքնութեան պահպանումը: Իսկ հայ եկեղեցին որ կրնար գէթ չափով մը հակադդել այս ըսպառնալից կացութեան, ի վիճակի եղած չէր ժողովուրդի մէջ հեղինակութիւն ձեռք բերելու: Ժամերգութիւնը՝ ասորերէն և յունարէն տեղի կունենար, նոյնպէս և սուրբ գրոց ընթերցումները, պատարագը եւայլն, ու այս բոլորէն հասարակ ժողովուրդը ոչինչ չէր հասկնար, ուստի և կը մնար իր հին կրօնի, հեթանոսական հաւատալիքներու ոլորտին մէջ:

Ս. Մեսրոպի հայրենասէր սիրտը բըզեկ բզեկ կ'ըլլար ի տես այս տխուր, այս յուսահատական կացութեան և անընդհատ կը խորհէր, կը մտածէր գտնելու համար ազգին սպառնացող օտարացման վտանգէն փրկելու միջոցը: Ի վերջոյ, երկար խորհելէ և անվերջ մտորումներէ յետոյ կուգայ այն եզրակացութեան, որ ազգային ինքնուրոյն գիւն ու զբաղանքութիւնը միայն կրնան լուծել այդ ճգնաժամային դարաշրջանի կնճիւրը:

Ուսուցավարուած ազգին փրկութեան ուղին գտած ըլլալու գաղափարով, անմիջապէս Ս. Մեսրոպ կը մեկնի՝ Վաղարշապատ և իր ծրագիրը կը յայտնէ Ս. Սահակ Պարթեւ հայրապետին: Երկու սրբակրօն պետերը խսկոյն իրազէկ կը դարձնեն օրուան ուսումնասէր թագաւորը՝ Վաղարշապուհ արքան որ հռոմէական զբաղանք սկիզբարուն մեկենաս Օգոստոս կայսեր նշման, սիրով և պատրաստակամութեամբ կը խրախուսէ Ս. Մաշտոցի նախաձեռնութիւնը և իր արքայական գանձը կը տը-

րամազրէ գործին յաջողութեանը համար:

Այսպէս, վեհապետ և հայրապետ արգէն կը նախատեսեն ազգին փրկութիւնը, կը նախատեսեն թէ շնորհիւ ազգային մատենագրութեան կարելի պիտի ըլլայ մեր երկիրը ազատել ասորի և յոյն քահանաներու հակընդէմ պրոպականտէն և պառակտող ուժէն, ինչպէս և եկեղեցիին տալ այն հեղինակութիւնը, որ չէր կրցած ունենալ աւելի քան հարիւր տարուան գործունէութեան շրջան մը բոլորելով հանդերձ, զայն դարձնելով հայ լեզուով, հայ բարբառով, հայ սրբաշան մատենաներով ազգային եկեղեցի:

Սկսաւ Ս. Մեսրոպի երկունքի և տըքնութեան շրջանը որ պսակուեցաւ յաջողութեամբ և մեծ հայուն կենսագիրը՝ Կորիւն այսպէս կը պատմէ. — «Նա իր սուրբ աջով հայրաբար ծնեց ի որ և սքանչելի ծնունդներ՝ հայ լեզուի նշանագիրները: Եւ այնտեղ անմիջապէս նշանակեց, անվանեց ու դասաւորեց, յօրինեց վանկերով ու կապերով:

Հայ ժողովուրդի գոյութեան և ճակատագրին համար, վճռական նշանակութիւն ունեցաւ գիրերու գիւտին մեծագործութիւնը, որ ըստ Կորիւնի, տեղի ունեցաւ Վրամշապուհ արքայի թագաւորութեան վեցերորդ տարին (404—406): Եւ ահա կ'սկսի զբաղիւտութեան տարածումը. դպրոցներ կը բացուին, թարգմանչական աշխատանքը կ'սկսի ու կը ծաւալի, Ս. Գիրքը և կրօնական այլ մատենաներ հայերէնի կը վերածուին, հայ եկեղեցին, որ մինչեւ այդ թուականը ասորական և յունական եկեղեցիներէն բնաւ տարբերութիւն ունեցած չէր, կ'ազգայնանայ, կը հայանայ:

Ս. Մաշտոց կը շրջի հայաստանի զանազան դաւառները միեւնոյն առաքելութեամբ: Կ'անցնի արեւմտեան Հայաստան ուր նոյնպէս դպրոցներ կը բանայ և կուսուցանէ հայ նորագիւտ քերականը որուն ուսուցման արտօնութիւնը այնքա՛ն մեծ գծուարութեամբ ձեռք բերած էր Բիւզանդիոնի կայսր Թէոդոսէն: Եւ Կորիւն կը գըրէ (Վարք Մաշտոց էջ 56). — «Այնուհետեւ այնտեղ սրտալիբ ուրախութիւն էր և հա-

ձեւի տեսարան աչքի համար: Այն ժամանակ անպայման սքանչելի դարձաւ երանելի և ցանկալի Հայաստան աշխարհը որտեղ երկու հաւասարակիցներու ձեռքով մի անգամէն եկան, հայերէնախօս ու հայերէնաբարբառ դարձան օրէնսուսոյց Մովսէսը՝ մարգարէներու ամբողջ դասով և յառաջագէմ Պօղոսը՝ բոլոր առաքեալներու խումբով):

Աւելորդ է ըսել թէ շնորհիւ Ս. Սահակ Պարթեւ հայրապետին, Ս. Մեսրոպ Մաշտոցի և թարգմանիչներու հոյլին բարձրացաւ հեղինակութիւնը հայ եկեղեցիին, որուն հովանիին տակ կազմաւորուեցաւ և ուճացաւ հայ մշակոյթը և հայութեան կրօնարարոյական կեանքը, որոնք անհուն ու անսահման աղէտներու մէջ, ամուր ու ապահով յենարանը հանդիսացան մեր ազնւական ցեղին գոյատեւման պայքարին:

Եւ այսպէս, տարիներ անցան, դարեր սահեցան գացին բայց Մեսրոպեան ուզողութիւնը — վարժարաններ հիմնելու և սերունդներ դաստիարակելու — շարունակուեցաւ ու կը շարունակուի մեր ազգային կեանքին մէջ, սայր Հայրենիքէն մինչեւ ամենահեռաւոր անկիւնները տարագիր հայութեան: Եւ եթէ այսօր կ'օրհնենք ու կը փառաբանենք Ս. Մաշտոցի և Ս. Սահակ Պարթեւի և անոնց անմահ ընկերակից թարգմանիչներու հակայական գործը, չենք կրնար մոռնալ նաեւ այն մէկնասները, որոնք իրենց նիւթական լայն գոհաբերութեամբը սատարեցին որ այդ ամուր և ապահով կուսանը՝ հայ գիրն և հայ մշակոյթը տիրապետէ մեր կեանքին, դարբնէ մեր հոգին, և ազգային գիտակցութիւնը ամբացնէ մեր ժողովուրդի բոլոր խաւերուն մէջ: Այդ մեկնասներուն առաջինն է անկասկած հայոց ուսումնասէր և հեռատես մեծ արքան՝ Վռամշապ և Աբշակունին, որ եռամեծ սուրբերուն հետ հայ մշակոյթի երրորդութիւնը կազմեց և իր արքայական գանձը տրամագրեց ի նըպաստ Սուրբ Գործին: Վռամշապուհ արքային վսեմ օրինակին հետեւեցան դարեր և ընթացքին այն բազմահազար հայ իշխանաւորներն ու մեծահարուստները, որ նք ուսման և կրթութեան տաճարներ ու

ՊՐ. ԱՐՇԱԿ ՄԷՍԹԷՄԵՏԵԱՆ

Արժանաւրմէիր շառախը Չ. Բ. Ը. Միութեան սուացին բարևար-անյաւ հակուցեալ

ԳՐԻԳՈՐ ՄԷՍԹԷՄԵՏԵԱՆԻ

որ դպիւնեռու նորակառոյց Սբ. Մարկոսի անւան հոյակապ սաճարին ճարտարակներին և, պարգևատրուեցաւ շքեղ շքանշանով մը, ակրոջ Ափրիկիի և Մերձաւոր Արևելքի Սբ. Մարկոս Առաքելական Աթոռի գանակալ Ն. Սրբութիւն Գիրիգոս Երպի կողմէ:

Մեր ջերեակցին շնորհաւորութիւններ:

«ՏԵՂԵԿԱՏՈՒ»

մենաստաններ կանգնեցին և կարելիութիւնը ընծայեցին մեր բազմաթիւ սերունդներուն որ Ս. Մեսրոպի շունջով զարգանան և մեծ իուսաւորիչի ջահը ի ձեռին ծառայեն հայ դպրութեան:

Ի՛նչ խօսք, որ այս ազգանուէր և ազնուատոհմ մեկնասներէն մեծ խումբ մը հիմնադիրը հանդիսացած է Չ. Բ. Ը. Միութեան և անոր վաթսունամեայ փառապանծ դրօշին տակ, ներշնչուելով Ս. Մեսրոպի հայրենասէր, հայրենապաշտ օրինակով, օժանդակած է ու կը շարունակէ օժանդակել Միութեան մշակութային կրթական բոլոր ձեռնարկներուն:

Այդ ազնուատոհմ հայերու շարքին ահա՛ տիպարը Մաշտոցի ոգիովը աճած, ապրած և սնած ինչպէս և Վռամշապուհ մեծ արքային օրինակին հաւատարիմ անըման հայուն, Միութեանս արժանանտիր նախագահ Լլէք Մանուկեանի, որ իր շարք մը նուիրատուութեանց վրայ աւելցուց 1.000 000 տոյարի մշակութային հիմնագրամ մը, սատարելու համար հայ լեզուի, հայ մշակոյթի և հայ ոգիի պահպանումին, զարգացումին և տեւականացումին:

Յաւիտենական գովք և պաշտամունք մեր մշակոյթի անմահ հիմնադիրներուն, նուիրեալներուն և գործիչներու յիշատակին, և խանդավառ հիացում, սէր և յարգանք անոնց ոգիովն ու օրինակովը ներշնչուած մեր բոլոր մեծահոգի մեկնասներուն:

Ս . Մ Ե Ս Ի Ռ Պ

Օջականի ամենասուրբ գերեզման,
 Հաննարի հող, ուրկէց այսօր,
 Տասնեհինգ մրրիկեան դարերու
 Պատմութիւն մը պերնաւում,
 Արեւելէն արեւմուտք, Հայերն բովանդակ
 Դէպի գմեղ, ազատօրէն աղօթելու կը բարձէ...

Օջական անհուն մեռեալ
 Դուն բիւրաւոր ճիւղերով
 Ոսկեհոս գե՛ս գիտութեան,
 Մտի փրկիչ, յոյսի Հսկայ, կեանքի կեդրոն,
 Դուն անվախեան փոշիացեալ,
 Դուն ջանքերու անմարելի շեմարան
 Ուրկէց աղբոս, մանկութեան օրերուն,
 Ես՝ աղբատօրէն եկայ լառել...

Մաշկանի վեմակեան վարդապետ,
 Դուն վեհիմաստ վանական եւ Աստուծոյ բաժակ,
 Դուն Յիսուսի բազմաբարեան պատմունան,
 Խօսքի՝ աղբիւր, բանի՝ բարձունք,
 Կարողութեանց անվերջ կասար,
 Դուն իմաստի առաջան եւ աղօթքի կապոյտ անձրեւ
 Այի մը հողէդ, ամբողջ երկինք մը դեռ կը բուրէ...

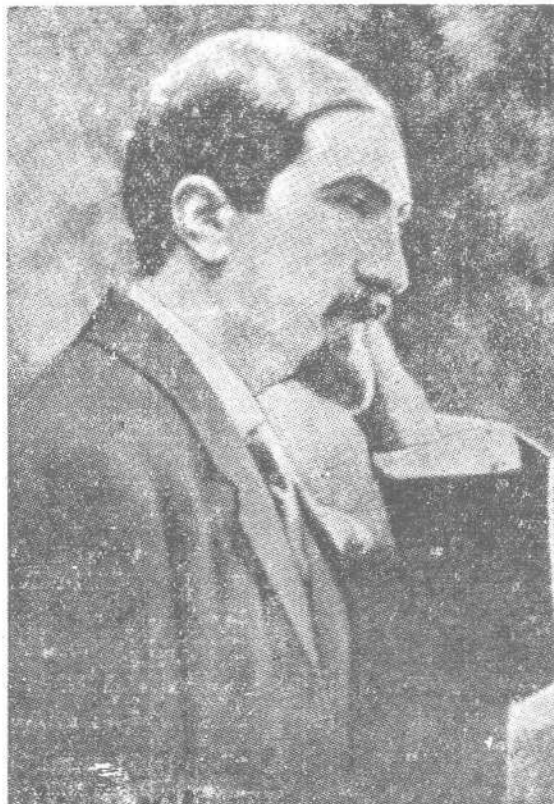
Օջականի դուն անկորուստ կրօնական,
 Անապատին մէջ մխրեռած հզնաւոր,
 Դուն անբասիր եւ մեհենական մեռակեաց,
 Խունկի՝ անտառ, կնդրուկներու բուրասան,
 Քրիստոսի ազնիւ խօսքին դուն սիրական սարածիչ
 Եւ կեանքեայ ուղղափառ սին,
 Եւ մտի գմբէթ եւ հոգիի անծայրածիր հորիզոն,
 Դուն շնորհիւ աշխարհային շատրուան,
 Քու հաւատքէ՛դ, հաւատացեալ՝ ե՛ս ալ լացի...:

Օջականի հաննարանի՛ս հողակոյտ,
 Եկեղեցոյ խորանին քով անուօրէ՛ն մրափող
 Եւ Եհովայի պատկանախօս մեծ Մատեանին
 Դուն սրբազիր թարգմանիչ,

Ոսկեդարու ադամանդեա՛յ բանալի,
Դուն հայ դպրութեան անբշանակ լուսամուտ,
Դուն լեզուի կանառ, գեղեցկութեան իջեան,
Դուն հեմարան մարմարային մսածումի
Ներէ՛ որ քու առակերտ այս արբեցեալ,
Տասնեհինգ դարեր յետոյ, զքե՛զ պաշտէ...:

Օջականեն ի մեզ հասնող Մսի Ասուած,
Դուն հասողութեան հիմնաքար,
Ասդերէն մեզ լոյս լեցնող ոսկեհասակ առանակ,
Ուր մեր ուղեղը մեզ կը ժպտի...
Դուն մսածման ծարաւներու արծաթեայ ծով,
Դուն Տարօնածին հսկա՛յ Մովսէս,
Դուն անհպելի մասենագիր մայր բարբառի
Թո՛ղ իմ գանկս, վերջալոյսիս,
Քնարիս հետ, մոխիրներովս առլըցուն,
Յուղարկաւորներս՝ խնկասուփի մը փոխարէն,
Հողակոյսիդ վրայ վառեն...:

ՍԻԱՄԱՆԹՕ

ԱՄԵՐԻԿԱԶԱՅ ԿԵԱՆՔ

ԱՄԵՆԱՅՆ ՀԱՅՈՑ ՀԱՅՐԱՊԵՏՈՒ

Հ. Բ. Ը. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԿԵԴՐՈՆԻՆ ՄԷՋ

Ապրիլ 25-ին ի վեր Միացեալ Նահանգներու Իր զաւակներուն մէջ կը գըտնուի Հայց. Եկեղեցւոյ հոգեւոր պետը՝ Ն. Ս. Օ. Վազգէն Ա. Վեհափառը: Աւելի քան 2000 հայեր Քենէտի օդակայանը գացած էին Հայոց Հայրապետը դիմաւորելու գըլխաւորութեամբ Ամերիկայի Արեւելեան և Արեւմտեան թեմերու Առաջնորդ Սըրբազաններու, թեմական խորհուրդին, Նիւ Եորքի Մայր Տաճարի շինութեան յանձնախումբի անդամներուն: Վեհին բարի գալուստ մաղթելու համար նոյնպէս օդակայան կը գտնուէին Հ. Բ. Ը. Միութեան նախագահը, ընդհ. տնօրէնը, Կեդր. վարչութեան անդամները և Ամերիկայի Յանձնաժողովի կառմբ, «Յուշարար»ի խմբագիրը և Միութեան գրասենեակներու պաշտօնէութիւնը:

ՄԱՅՐ ՏԱՃԱՐԻ ՕԾՈՒՄԸ

Ապրիլ 23-ին Վեհափառը օծեց Նիւ Եորքի նորակառոյց փառաշուք Մայր Տաճարը, որ Սուրբ Վարդան անուանուեցաւ, ի յիշատակ Մամիկոնեան Զօրավարին և յետագայ դարերուն անոր ուղիէն քալող հայ քաջերուն և սուրբերուն, որոնք արիաբար նահատակուեցան հայ հաւատքի և Հայրենեաց ազատութեան համար: Հայրապետական Ս. պատարագին ներկայ եղան քաղաքապետ Ճան Լինտզի, Կաթողիկէ եկեղեցւոյ պետ Թերենս Արք. Գուգ, եպիսկոպոսական եկեղեցիի Առաջնորդ Հոբսեպիսկոպոս Տանեկըն, Համաշխարհային եկեղեցիներու Խորհուրդի ներկայացուցիչ Տոքթ. Ֆիլիպ Ճանսըն և ուրիշ հոգեւոր և աշխարհական բարձրաստիճան հիւրեր և աւելի քան 2500 հաւատացեալներ: Անցնող երկու շաբաթներուն, Նորին Սրբութիւնը այցելութիւնը ընդունեց Նիւ Եորքի քաղաքապետին, Միաց. Նահանգներու, Գանատայի և Հարաւային Ամերիկայի

յունաց Առաջնորդ Գեր. Եագովոս Արք. ի և այլ ներկայացուցիչներու: Նոյնպէս Վեհին ի պատիւ կրօնական հանդիսութիւններ սարքուեցան Յունաց Առաջնորդարանին, Կաթողիկէներու Սէյնթ Փէթրիկ Մայր տաճարին՝ Գուգ Արքեպիսկոպոսին հրաւերով և մասնակցութեամբ, ինչպէս նաեւ Համաշխարհային և Եկեղեցիներու Ազգային Խորհուրդին (Ուոլըտ Էնտ Նէշընըլ Չըրչ Գաուընսը) կեդրոնատեղիին մէջ, հայերէն և անգլերէն լեզուներով:

ՀԱՆԴԻՊՈՒՄ ՄԱԿ. Ի ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԳԱՐՏՈՒՂԱՐԻՆ ՀԵՏ

Մայիս 2-ին, ՄԱԿ. ի ընդհանուր քարտուղար պ. Ու Թանթ, իր պաշտօնատեղիին մէջ ընդունեց և սիրալիբ տեսակցութիւն մը ունեցաւ Ամենայն Հայոց Հայրապետին հետ: Նոյն օրը, կէսօրին՝ Վեհին սեղանակից եղան ՍԱԿի մօտ 20 երկիրներու ղեկավարները, ինչպէս՝ Միացեալ Նահանգներու, Խ. Միութեան, Անգլիոյ, Գանատայի, Հնդկաստանի, Աւստրալիոյ, Եգիպտոսի, Թուրքիոյ, Եթովպիոյ, Փորթուկալի, Լիբանանի, Յորդանանի, Իրանի Կիպրոսի, Յունաստանի և Վատիկանի ներկայացուցիչները:

ՎԵՀԸ Կ'ԱՅՅԵԼԷ Հ. Բ. Ը. ՄԻՈՒԹԵԱՆ, ԿԵԴՐՈՆԸ.— Մայիս 6-ի գիշերը Նորին Սրբութիւնը, ընկերակցութեամբ Առաջնորդ Տ. Թորգոմ Արքեպիսկոպոսի, Տ. Կոմիտաս Եպիս. ի Մայր Աթոռի Հոգեւոր ճեմարանի տեսուչ Հոգեշ. Ներսէս վրդ. ի, «Էջմիածին» պաշտօնաթերթի խմբագիր Արթուն Հատիտեանի և Յովհ. սարկաւազ Գասպարեանի, հայրապետական այցելութիւն մը տուաւ Հ. Բ. Ը. Միութեան Կեդրոնին: Վեհին ի պատիւ սարքուած ընդունելութեան մասնակցեցան Կեդրոնական Յանձնաժողովի անդամներն ու Միութեան պաշտօնէութիւնը: Ընթրիքի շէնչող մըթնոլորտին մէջ, Վեհափառին արեւշատութեան համար մաղթանքներ եղան և բաժակներ պարպուեցան: Ելոյթներ ունեցան պպ. Գ. Կիրակոսեան, Հատիտեան և Թորգոմ Սրբազան, որոնք անդրադարձան Վեհափառ Կաթողիկոսի մեծիմաստ այցին և

շինարարական ձեռնարկներուն, ինչպէս նաեւ Հ. Բ. Ը. Միութեան կատարած ազգաշէն մեծ գործին, անցնող վաթսուէն տարիներու ընթացքին:

ՎեհԱՓԱՌԸ ԿՐ ԽՕՍԻ. — «Այս Տունին մէջ, Հ. Բ. Ը. Միութեան Կեդրոնի յարկին տակ, ինքզինքս շատ հարազատ կ'զգամ: Իմ տունիս մէջ կ'զգամ կ'ըսեմ այսպէս ոչ միայն գաղափարական կամ բարոյական իմաստով, այլ պարզ, սովորական իմաստով, քանի որ ես ալ Հ. Բ. Ը. Միութեան անդամ եմ 1955էն ի վեր: Գահիրէի մէջ անդամ արձանագրուեցայ երբ Միութիւնը կը տօնէր իր հիմնադրութեան 50ամեակը: Հ. Բ. Ը. Միութիւնը ի հարկ է Հայոց Հայրապետին խոր գնահատանքին առարկան կը հանդիսանայ, ինչպէս նախորդ Ամենայն Հայոց Հայրապետները արտայայտած են իրենց գնահատանքն ու օրհնութիւնները՝ կոնգրակով ու խօսքով: Իսկապէս օրհնութիւն մը եղաւ Հ. Բ. Ը. Միութիւնը հայ կեանքի մէջ, չկայ ի հարկէ մեծ, շինարարական ձեռնարկ մը, ազգային գործ մը որուն իր մասնակցութիւնը բերած չըլլայ Հ. Բ. Ը. Միութիւնը Հայաստանէն սկսեալ մինչև Սփիւռքի հեռաւոր անկիւնները:

Հ. Բ. Ը. Միութիւնը թող յաւէտ մընայ անսասան, մէկ և անբաժան, և իր առաքելութիւնը շարունակէ յօգուտ հայ ժողովուրդին, հայ մշակոյթին, Հայաստանեայց եկեղեցիին»: Ապա իր մտահոգութիւնը յայտնելով հայապահպանութեան հրատապ հարցին՝ Վեհափառը շարունակեց. — «Մենք, Հայաստանի մէջ, Ս. Էջմիածնի մէջ, յաճախ կը մտահոգուինք և սխալած չեմ ըլլար ըսելով, կը տառապի՛նք թէ Սփիւռքի հայութեան ճակատագիրը ի՞նչ պիտի ըլլայ: Իրօք այնտեղ Հայաստանի մէջ, մեծերէն՝ մտաւորականներէն մինչև պարզ մարդիկ ունին այս հարցին գիտակցութիւնը ու նաեւ ներքին տառապանքը, թէ արդեօք արտասահմանի հայութիւնը պիտի կարտուի: Ասիկայ մեր առաջին մըտատանջութիւնն է, զոր կ'ուզենք Հ. Բ. Ը. Միութեան փոխանցել որպէսզի իր բոլոր ուժերը, իր նիւթական միջոցները տը-

րամագրէ հայապահպանման գործին, որպէսզի հնարաւոր եղածին չափ տոկայ, հայ ապրի հայութիւնը, իր մշակութային արժէքներու գիտակցութեամբ, իր պապերուն հաւատքով և հայրենաբաղձ զգացումներով: Մեր ժողովուրդը այսօր՝ ստոյգ կրնանք ըսել՝ վերածնունդի ճամբուն մէջ կը գտնուի: Ո՛չ որ չի կրնար տարակուսիլ թէ հայ ժողովուրդը զարթօնքի մէջ է, իր գիտակցութեամբ ինքզինքը կը կառուցանէ, իր հայրենիքը կը վերաշինէ ապագայի մեծ յոյսերով: Մեզի համար յաւիտենական են Հայաստանն ու հայ ժողովուրդը: Մեզի համար վաղն է կարեւորը: Ինչ որ կը կատարուի հոն, ըսենք ազգային գիտակցութեան զարթօնքը, ցոյց կուտայ թէ մեր ժողովուրդը վերելքի ապահով ճանապարհին վրայ կը գտնուի: Այս առաջընթացին մէջ իր ուրոյն տեղը ունի, իր աշխատանքի բաժինը կը կատարէ Մայր Աթոռ Ս. Էջմիածինը, իրրեւ եկեղեցական կեդրոն և իրրեւ հոգեւոր հեղինակութիւն:

Ս. Էջմիածինը պաշտելու տեսակէտէն բնա՛ւ ետ չի մնար Մայր Հայրենիքի մեր ժողովուրդը: Գիտեմ, տարբեր բան ըսողներ կան Սփիւռքի մէջ, մի՛ հաւատաք առնոց: Իրրեւ Ամենայն Հայոց կեդրոն, Հայաստանեայց Եկեղեցին մէկ գլուխ ունի, մէկ կեդրոն. ատրիկայ Ս. Էջմիածինն է: Կարելի չէ հայ ըլլալ և ուրիշ տեսակ մտածել Ս. Էջմիածնի մասին: Ի՞նչ կայ աւելի զօրաւոր ազդակ հայութեան պահպանումին համար քան օրհնութիւնը Ս. Էջմիածնի:

Այս վերածնունդի ոգին է որ կուզենք արտասահմանի մեր զաւակներուն բերել Ս. Էջմիածինէն և Հայաստանէն և ըսել անոնց թէ, զուր չեն ձեր կատարած աշխատանքները այստե՛ղ և ամէնուրեք: Մենք ձեր կողքին ենք, Մայր Աթոռի օրհնութիւնը ձեզի հետ է, Հայաստանի ժողովուրդը ձեր կողքին կը գտնուի, յառաջընթանանք նպատակասլաց կերպով, որպէսզի պահենք հայութիւնը արտասահմանի մէջ:

Պիտի վերագառնանք Ս. Էջմիածին աւելի զօրացած, ձեր վերաբերմունքէն և խօսքերէն աւելի քաջալերուած հաւատքով

և պիտի աղօթենք, որ Աստուած Իր հովանին տարածէ Հ. Բ. Ը. Միութեան վրայ, որպէսզի շարունակէ իր աղբաշէն և եկեղեցանուէր գործունէութիւնը»:

Այս առիթով Վեհափառը Հ. Բ. Ը. Միութեան նուիրեց Սանահինի վանքին մէկ գեղեցիկ խաչքարին վերարտադրութեան նկարը:

Խմբովին երգուած «Հայր մեր»ով և Վեհափառին օրհնութեամբ իր լրումին հասաւ յաւէտ յիշատակելի այս երեկոյթը ժամը 9.30ին:

— Արամ Խաչատուրեան Միացեալ Նահանգներ այցելութեան առթիւ յաղթական նուագահանգէսներ տուաւ և Մարտ 13ին մեկնեցաւ:

Մարտ 10ին, Նիւ Եորքի «Փլազա Հոթել»ի շքեղ սրահին մէջ մեծ արեւտագէտին ի պատիւ արուեստաւ գեղարեստական ցերեկոյթ մը, նախաձեռնութեամբ հայ արեւտագէտներու, որուն ներկայ եղան աւելի քան հազար հոգի Նիւ Եորքէն, Ֆիլատելֆիայէն, և Պոսթընէն:

— Հ. Բ. Ը. Միութեան Ամերիկայի Կեդր. յանձնաժողովը Տէր և Տիկ Արամ Խաչատուրեանի ի պատիւ ընդունելութիւն մը սարքեցին Միութեան Կեդրոնին մէջ: Ենչուզ միջնորդութիւն մէջ անցաւ ընթրիքը, որու ընթացքին բաժակներ պարպուեցան մեծ արեւտագէտին կենացը: Յատնկայս ու ջերմ ծափերու մէջ խօսք առնելով Պ. Խաչատուրեան շնորհակալութիւն յայտնեց եղած ընդունելութեան համար և անդրադառնալով Հ. Բ. Ը. Միութեան ըսաւ թէ «բաւականին լաւ կը ճանչնամ անոր գործունէութիւնը զպոչներն ու երիտասարդական կազմակերպութիւնները» Իսկ Միութեան կողմէ հաստատուած «Արամ Խաչատուրեան» երաժշտական մըրցանակին ակնարկելով, թելադրեց բրձախընդրութեամբ ընտրել անոր թեկնածուները և հնարաւոր բոլոր միջոցներով քաջաւելի հայ մշակոյթի պահպանումը ու ծաղկումը Սփիւռքի մէջ և սերտացնել արտասահմանի և Մայր Հայրենիքի հայութեան կապերը:

«Տէր կեցոյ» մաղթերգով և Թորգոմ Սրբազանի օրհնութեամբ փակուեցաւ ընթրիքը:

50 ԱՄՆԱԿ ՆԻՒ ԵՈՐՔԻ ՏԻԿ ԿԵԴՐ.

ՅԱՆՁՆԱԽՈՒՄԻՒՄԻ

— «Մէյնթ Ռեճիօ» (Նիւ Եորք) պանդոկին մէջ, յորելինական ճաշկերոյթհանդէսով մը, արժանավայել կերպով տօնուեցաւ Նիւ Եորքի Տիկնանց Կեդր. Յանձնախումբի յիսնամեակը: Գործադրուեցաւ գեղարեստական յայտագիր: Ելոյթներ ունեցան Տիկ. Տոնճեան, պպ. Տիգրան Սմարեան Գր. Կերակոսեան: Ամերիկայի Կեդր. յանձնաժողովին կողմէ խօսք առնելով Տիկ. Մարգարիտ Քիմպլը շնորհաւորեց Տիկնանց այս նշանակելի հանգրուանը և սոսկեզօծ գեղեցիկ բաժակ մը նուիրեց անոր ժրջանատենագետուէր Տիկ. Արմինէ Տէմիրճեանին: Օրուան պատուոյ հիւրերն էին Տէր և Տիկ. Ռայլըթ Մորկընթօ, — թուր 1914ին Պոստոյ Ամերիկեան գեսպան Հէնրի Մորկընթոյի— ունք ներկաներուն կողմէ յոտնկայս ծափահարուեցան:

— Տիրքայիլէն Մագստո Սարգիսեան միանուագ 3 6 առլար վճարելով անգամազըրուած է Միութեանս: Վերջերս գարձեալ միանուագ 100 առլար վճարելով իր անգամազըրութիւնը կ'երկարէ ցմահ:

— Հ. Բ. Ը. Միութեան աշակերտական ամառնային կայաննը՝ «Քէմբ Նուպար» վերաբացուեցաւ Միութեան սեփական հողամասին վրայ:

Ամերիկայի Կեդր. յանձնաժողովը անցեալ աշնան գնեց «Քէմբ Նուպար»ի հողամասը, որ կը գտնուի Նիւ Եորքէն երեք ժամ հեռու (ինքնաշարժով), Քէյքել լեռներուն վրայ, էնտես կոչուած գեղատեսիլ ամառանոցին մօտիկը:

400 էլքըր տարածութեամբ այս նոր կայանը ամէն տեսակ յարմարութիւններունի, ինչպէս նաեւ բնական խոշոր ու գեղեցիկ լիճ մը: Սարքուած է արդիական խոհանոց, կատարուած են անհրաժեշտ նորոգութիւններն ու բարեղարդումները, վերջապէս իտէալ վայր մը՝ մանուկներու կազմութեան համար:

Կայանը վերաբացուեցաւ այս տարի Յուլիս 1ին:

ՍՓԻՒՌԱՆՅԱՅ ԿԵԱՆՔ

ՄԵՆՆ ԲՐԻՏԱՆԻԱ. Լոնտոն. — Տանրմար-
քացի գրող Անտերսըն անգլիական «Ֆոյբլզ»
գործակալութեան միջոցաւ կազմակերպեց
իր դասախօսութեանց շարքը, նիւթ ունե-
նալով «Հայաստան եւ հայ ժողովուրդը»:
Անկնդիրները՝ աւելի քան 50000 էին:
Անտերսըն դասախօսեց Սկոթլանդի և Մեծ
Բրիտանիոյ տասնեակ մը քաղաքներու
ինչպէս և Լոնտոնի հանրային գրադարան-
ներու Աշխարհագրական ընկերութեան, և
մշակութային ակումբներու մէջ: Յուշա-
դրեց մոգական լապտերով դունաւոր նը-
կարներ, արտասանեց Քուչակի սիրային
տաղերէն անգլերէն թարգմանութիւններ:
Պրոպագանտի այս սքանչելի ձեռնարկը ե-
րանի թէ կրկնուէր աշխարհի ամէն կողմը:

— Լոնտոնաբնակ երիտասարդ շնոր-
հալի երգահան և խմբավար Երջանիկ Մե-
սերեանի ղեկավարած հայկական նոր երգ-
չախումբը վերջերս Սլոն վարժարանի դահ-
լիճին մէջ տուած է փայլուն համերգ մը:
Երգուած են Կամիտասի, Պէրպէրեանի,
Կանաչեանի և Ալթունեանի խմբերգները:

Իհնիճը կը յորդէր լոնտոնահայերով
որոնք յուզմով և խանդավառութեամբ
ողջունած են հայ երգը,

— Լոնտոնի Հայ Տան մէջ, տարւոյս
սկիզբը Հ. Բ. Ը. Միւթեան անգամա-
կան ընդհ. ժողովը զումարուելով ընդհա-
նուր գնահատանքի արժանացաւ վարչու-
թեան տեղեկադիրը, յատկապէս կարօտ
հայ ուսանողներու տրուած օգնութեան և
Զաւէն Սիւրմէլեանի «Սասմայ Ծոերը»
երկին անգլերէն հրատարակութեան ա-
ռնչութեամբ: Ընտրուեցաւ նոր վարչու-
թիւն որուն կ'անդամակցին Տիկին Ֆի-
նինկ, Օր. Ս. Չիլինիլերեան, պպ. Ա.
Ապաճեան Պ. Պոյաճեան և Գ. Մալիքեան:
Կազմուած է նաեւ Տիկնանց օժանդակ մար-
մինը որ արդէն իսկ մշակած է հայերէն
լեզուի դասընթացքի ծրագիր մը, որուն
իրագործումը պիտի վստահուի փորձառու
հայ ուսուցիչներու:

Կսղմուեցաւ նաեւ «Ազգային տօնե-
րու տօնակատարման յանձնախումբ» մը,

համալգային մասնակցութեամբ տօնելու
համար ազգային բոլոր տօները:

ՅՐԱՆՍԱ. ՓԱՐԻԶ

Յուլիս 17ին Փարիզ ժամանեց Վեհ.
Հայրապետը արժանթիւնեան օգնաւոր:
Օրլիի օդակայանի պատուոյ հիւրանոցին մէջ
Զինքը ընդունեցին Կար. եպիսկ. Ամա-
տունի, Վեր. Սիսլեան, Միսիթարեան հայ-
րեր, Հ. Յակոբ վրդ. Զանթայեան, Գե-
րապոյճառ Մախուֆ (մարոնի եկեղեցի),
Ֆրանսայի արտագին նախարարութեան
ներկայացուցիչ ժագ Լիժէ Պէլէս, Եր-
ուանդ Հիւսիսեան, Վ. Մավնան եւայլն:

Վեհափառը առաջնորդուեցաւ եկեղե-
ցի, որ ծայրէ ծայր լեցուն էր: Սերովբէ
Արք.ի բարի գալուստի խօսքէն յետոյ,
Վեհափառը ներկայացուց իր շրջապտոյտը
էջմիածինէն Վիեննա ապա Հիւս. և Հա-
րաւային Ամերիկա, յայտնեց թէ այս պա-
տեհութեամբ օժած է չորս նորակառոյց
եկեղեցի, իսկ երկուքին ալ հիմնարկէքը
կատարած:

— Յուլիս 23ին Վեհափառը պատա-
րագեց Փարիզի Ա. Յովհաննէս Մկրտիչ
եկեղեցիին մէջ: Ա. պատարագէն վերջ տե-
ղի ունեցած է պատուասեղան «Փլազա Ա-
թէնէ»ին մէջ:

Երկուշաբթի, 24 Յուլիսին Վեհա-
փառը ընդունուեցաւ արտաքին նախարար
Տըպլէի կողմէ:

Յուլիս 24ին Պորժէի օդակայանէն Վե-
հափառը վերադառձաւ Ս. Էջմիածին:

ԼԻԲԱՆԱՆ.

— «Գրական շրջանակ»ի հրաւերով,
Լիբանան ժամանեց Հայաստանի ճարտա-
րապետներու միութեան նախագահ Վա-
րպդատ Յարութիւնեանը: Ամբողջ տասը
օր հայկական ճարտարապետութեան փա-
ռատօնն էր որ տեղի ունեցաւ Պէյրութի
մէջ, փառատօն՝ նուիրուած պատմական
յորեկեանին Երեւանի 2750 ամեակին: Հայ-
րենի հիւրը սուաւ շարք մը դասախօսու-
թիւններ:

— Յաւով կ'արձանագրենք մահը

Մեծի Տանն Կիլիկիոյ միաբաններէն Բարձր, Սաղ Արքեպիսկոպոս Աջապահեանի:

— Գալուստ Կիւլպէնկան հիմնարկութիւնը որոշած է հրատարակել Երանաշէնորհ Գարեգին Կաթողիկոս Յովսէփեանի ամբողջական գործերը, հայ մեծանուն հոգեւորականին և գիտնականին ծննդեան 100 ամեակին առթիւ:

— Երեւանի պետական համալսարանի դոցենտ Փէորգ Սըլսպեանը այժմ կը դասախօսէ Պէյլութի Հայկազեան գոլէժի հայագիտական բաժնին մէջ:

— Պէյրութի մէջ, Հայկական Բարեգործական Նդհ. Միութեան Երուանդ Հիւսիսեան հայագիտական հիմնարկը, որ 1933ին հիմնուեցաւ, այս տարի տուած է իր անդրանիկ շրջանաւարտները:

Ի Ր Ա Ք

— Շուրջ քառասուն տարիներ առաջ Հ. Բ. Ը. Միութիւնը իր արմատները նետած է իրաքահայ կեանքէն ներս, և վայելած անվերապահ քաջալերանքը գաղութին հայրենասէր անդամներուն: Այժմ Պաղտատի մէջ դնուած է նոր ակումբ մը, ուր պիտի սարքուին պարահանդէսներ, խնճոյքներ, ճաշկերոյթներ ինչպէս նաև մշակութային ձեռնարկներ: Թատերական և պարային ելոյթները պիտի քաջալերուին, իսկ ակումբին լայնարձակ գաշտը հայ երիտասարդութեան տրամադրուած է: Իրաքի մեր կազմը հարիւրէ աւելի ուսանողներու կրթաթոշակ յատկացուցած է: Բարեգործականի սեփական վարժարանի բացումը պիտի չուշանայ:

Իրաքի Հ. Բ. Ը. Միութեան նախաձեռնութեամբ, Աւարայրի հերոսամարտին նուիրուած յուշահանդէս մը կազմակերպուեցաւ, որուն ներկայ գտնուեցաւ խուռն բազմութիւն մը: Գործադրուեցաւ գեղարեեստական յայտագիր մը, մասնակցութեամբ Միութեան երգչախումբին: Իւմադրուեցաւ «Վասակի իղձը» թատերական պատկերը: Օրուան բանախօսի էր Տոքթ. Մ. Տէր Յակոբեան, իսկ փակման խօսքը արտասանեց Առաջնորդ Ս. Հայր:

ՍՈՒՐԻԱ.

— Դամասկոսի Հ. Բ. Ը. Միութեան Երիտասարդացի հրաւէրով Երեւանի ճարտարագետներու միութեան նախագահ Գոկտփրոֆ. Վարադգատ Յարութիւնեան Մայիս 1ի երեկոյեան Միութեան ակումբին մէջ դասախօսեց «Երեւան քաղաքի 2750ամեակը» նիւթին շուրջ: Հետաքրքիրներու հոծ բազմութիւն մը, խանդավառութեամբ ունիւրեց յարգելի բանախօսին հիւթեղ դասախօսութիւնը:

Հ. Բ. Ը. ՄԻՈՒԹԵԱՆ, ՆՈՐԱԿԱՌՈՅՑ

ԿԱԶԳՈՒՐՄԱՆ ՏՈՒՆԸ ՔԵՍԱՊԻ ՄԷՋ

— Քեսապի մէջ կառուցուեցաւ տրակարակազմ աշակերտներու համար կազմուած կայան մը, գալարագեղ բլրակի մը կողին և որուն բացումը կատարուեցաւ 14 Յուլիսի կիրակի օրը:

ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԼԱԹԱՔՈՅՑ ՏԱՆ ՄԷՋ

— Շարաթ, 13 ուլիսի երեկոյեան Սուրիոյ Շրջ. Յանձնաժողովի անդամներէն Տոքթ. Ռ. Ճեպեճեան, Տոքթ. Տէմիրճեան, Տոքթ. Սաչատուրեան, Հալէպի Հ. Բ. Ը. Միութեան զանազան յանձնախումբերու երեսուն անդամներով Լաթաքիա ժամանած էին: Հաւաքոյթը սկսաւ մասնաժողովի ատենապետ պր Ս. Փանոսեանի բացման խօսքով: Յետոյ խօսք առաւ Սուրիոյ Շրջ. Յանձնաժողովի կորովի և ժրջանատենապետ Տոքթ. Ռոպեր Ճեպեճեան որ հակիրճ տեղեկութիւններ տուաւ Յանձնաժողովի աշխատանքներու մասին: Սոսք առաւ նաև կեդր. վարչութեան ներկայացուցիչ պր. Մարտիրոս Իսկէնտերեան որ Լաթաքիոյ մասնաճիւղի անդամներուն թելադրեց զարկ տալ անդամարշաւի, և այդ առթիւ խօստացաւ երկու արժէքաւոր մըրջանակներ տալ այն անդամներուն, որոնք մինչև 1968ի վերջը առաւելագոյն թիւով անդամ պիտի արձանագրեն Հ. Բ. Ը. Միութեան:

Եղան փոխադարձ ծանօթացումներ, լուսապատկերներու ցուցադրութիւն, հիւրասիրութիւն և հաւաքոյթը փակուեցաւ Տոքթ. Ս. Սաչատուրեանի խօսքով:

ՍՈՒՏԱՆԱՀԱՅ ԿԵԱՆՔ

Սուտանի հայ գաղութը ունի իր Ազգ-վարչութիւնը համապատասխան ենթամարմիններով: Բարեբախտաբար կուսակցական վնասները և անմիտ պայքարներ մուտ չեն գործած այս խաղաղիկ գաղութէն ներս, որով եկեղեցի և դպրոց, լռիկ մեջիկ կը կատարեն իրենց ազգաշէն պարտականութիւնը: Եկեղեցին որ վերջերս

ԿԱԶԳԻՌԻՐՄԱՆ ԿՂՅԱՆԻ ԲԱՑՄԱՆ ՀԱՆԳԷՍ

— Կիրակի, 14 Յուլիս, ամէն ոք կազմ և պատրաստ է, և բացառիկ եռուզեռ կը տիրէ կայանին մէջ:

Արդէն իսկ մօրթուած էին ոչխարները և հերիսայի կաթսաներուն տակ կը մխար կրակը: Հետզհետէ կայան ժամանեցին, (Լաթաքիայէն), վարչականներ և անդամներ: Քուսպի և Քարատուրանի մասնաճիւղերու երկու անդամները արդէն շատ կանուխէն եկած և լծուած էին աշխատանքի:

Կայանի բացումը կատարուեցաւ միաձայն երգուած Հայր մերով և մուտքի դրան ժապաւէնը կտրեց կեդր. վարչութեան ներկայացուցիչ պր. Մարտիրոս Իսկէնտէրեան: Հրաւիրեալները ուրախութեամբ դիտեցին Բարեգործականի այս հիւրընկալ շէնքին ներքին մասերը, քրնահատեցին տիրող մաքրութիւնը և կանոնաւորութիւնը որուն բացումը կատարուեցաւ Սուրիական քայլերով: Յաջորդաբար խօսք առին Մեթր երէցեան, Տոքթ. Ճեպեճեան, Տոքթ. Պ. Թերճանեան, Տոքթ. Ահարոն Խաչատուրեան և վերջապէս կեդր. վարչութեան ներկայացուցիչ պր. Մարտիրոս Իսկէնտէրեան, և Աւետարանական համայնքէն Վեր. Արտաշէս և Վեր. Ներսէս Խաչատուրեան:

Ժամը 1.30ին սկսաւ ճաշկերոյթը ազօթքով զոր կատարեց Հայր Աւետիք Թալթիլեան: Աւանդական հերիսան և այլ ճաշեր սպասարկուեցան: Ծաշի ընթացքին երգեցին և նուազեցին Տէր և Տիկ. Փանոսեանները և հաւաքոյթը վերջ գտաւ ընդհանուր խանդավառութեան մէջ:

կառուցուեցաւ և օժտուեցաւ նիւթական ապահովութեամբ, կը գտնուի Սուրէն վրդ. Զինչինեանի հովուական խնամքին տակ: Եկեղեցւոյ կողքին՝ զոյգ կը թարաններ «Պարսամեան» մանկապարտէզը և «Ստեփանեան» նախակրթարանը:

Աշակերտութեան թիւը 62 է (32 տղայ 27 աղջիկ), թիւ մը որ հաւանաբար շատ աւելի բարձր ըլլայ, եթէ օտար վարժարան յաճախողները նախընտրելով ազգային կրթութիւնը, վերագառնան դէպի Ռեսուրաշունջ կրթարանը, որուն ղեկավարութիւնը յանձնուած է Տէր և Տիկ. Օննիկ Գալուստեաններուն:

1967-1968 կրթական տարւոյ ընթացքին, մանկապարտէզ և նախակրթարան ունեցան վեցական շրջանաւարտ, ի մեծ ուրախութիւն այս փոքրաթիւ և նոսրացող գաղութին: Աշակերտութիւնը միշտ քաջալերուեցաւ տնօրէնութեան թէ հոգաբարձութեան կողմէ, որուն ատենապետը՝ Հայկ Պօտուրեան, շրջապատուած խումբ մը հայրենասէր և զոհաբերող ազգայիններէ իր լաւագոյնը կ'ընէ որպէսզի միշտ կանգուն մնայ ժիւր մանուկներով լիքը հայկական այս փեթակը և անոր երգիքին տակ կը հնչեն հայ լեզուն և հայ երգը, հայ շարականը և հայ մեղեդին:

Աշակերտութեան ֆիզիքական և հոգեկան կեանքին խնամքը անպակաս է, Իժիշկ Ա. Էքմէքճեան կը հսկէ փոքրիկներուն առողջապահութեան, իսկ տնօրէնը, պր. Գալուստեան՝ անոնց հոգեկանին, զանոնք առաջնորդելով ամէն կիրակի և տօնական օրերուն եկեղեցի, ուր անոնք կը մերձենան նաև Ս. Հաղորթութեան սեղանին:

Կրթական այս գեղեցիկ աշխատանքներու կողքին մշակութային և մարզական ջանքեր ալ կը թափուին, որոնց պիտի անդրադառնանք: Գնահատելի է մանաւանդ Ազգ. Խորհուրդի գործունէութիւնը, որուն բարերար միջամտութեան կը պարտինք ԳՈՄՊՈՃԻ Գոլէճի հայ ուսանողութեան հայերէնի ուսուցման արտօնութիւնը, որով այս տարի եւս կանոնաւորապէս շարունակուեցաւ մայրենի լեզուի դասավանդութիւնը կրթական այս յարկէն ներս:

ԱՅՑ Ս. ՄԵՍՐՈՊԻ ԳԵՐԵԶՄԱՆԻՆ

Հայաստանի աշունն է, Հոկտեմբեր ամիսը: Օդը պայծառ է և մաքուր: Ամպի ոչ մէկ կտոր: Այդ տարին, տարօրինակ է, երկինքը չի արտասուում, անձրեւները ուշացել են:

Ճեմարանի աշակերաններ ենք: Գեռ շարաթներ անաջ պատրաստուել էինք այցի դնալու Սուրբ Մեսրոպի շիրիմին: Վերջապէս հասաւ ցանկալի օրը: Երանելի օրեր էին ձեմարանում: Ի՞նչ անհամբերութեամբ էինք սպասում այդ ցանկալի օրուան: Սովորութիւն էր ձեմարանում՝ Թարգմանչաց տոնին ձեմարանի աշակերտութիւնը ամբողջ օրով տանելու Օշական՝ Ս. Մեսրոպի գերեզմանին այցի:

Առաւօտեան, բոլորս դեռ ժամանակից շատ չուտ, արթնցանք: Երկու ըզգացմունք համակել էր մեզ, նախ՝ որպէս աշակերտ զբօսանքի պիտի գնայինք— իսկ ի՞նչ աւելի հաճելի բան աշակերտական կեանքում, քան խմբական զբօսանքը, երկրորդ՝ պիտի տեսնէինք Հայաստանի մեծ գաւակներից մէկի՝ Սուրբ Մեսրոպի գերեզմանը:

Ազդանշանը տրուեց, և ողջ ձեմարանը շարժուեց գէպի Օշական՝ Երեւանի մօտակայ գիւղերից ամենից լուր, ամենից նշանաւորը:

Օշականում է ամփոփուած Հայոց Սիրաը, Հայոց Կամքը: Այնտեղից է, որ ողջ Հայաստանի վրայ լոյս է ծագում և իր կենարար ջերմութեամբ տաքացնում է հոգիները, մեզ զարձնում կորովալի, ստեղծագործ ժողովուրդ և մեզ դասում քաղաքակիրթ ազգերի շարքը: Ո՞վ ասաց թէ մեր ժողովուրդը ետ է ուրիշ ժողովուրդներից: Այն ժամանակ երբ գերմանացիք թափառում էին իրենց անտառներում և վայրի վիճակի մէջ ապրում, այդ ժամանակ հայ ժողովուրդի մեծագոյն գաւակը՝ անմահ Մեսրոպ Մաշտոցը՝ հայ ժողովուրդին տաւերն էր տալիս:

Կարաւանը շարժուում է գլխաւորութեամբ Գէորգեան ձեմարանի աւագ վե-

րակացու՝ հանգուցեալ Յովսէփ Գրիգորեանի: Մինչեւ գիւղի ծայրը կառքով գրնում ենք, բայց գիւղին հասնելով՝ ազատութիւն է տրուում բոլորիս:

Սառնիխուռն, ցրուած վիճակում, ամէն մէկ աշակերտ, իր նախասիրած ընկերոջ հետ շարունակում է իր պտոյտը գիւղին մէջ, զրոյցի բռնուելով գիւղացիներու հետ:

Ինձ ամենամօտիկ դասընկերս է՝ Ակսել Բակունցը, որ քայլում էր ինձ հետ մտախօհ, ճակատը բաց, աչքերը սեւեւուռն, իր գեղեցիկ գլուխը այս և այն կողմ շարժելով: Շատ մտերիմ ընկերներ էինք, ունէինք դասարանական մի թերթ «Պարզամտիզմ» անունով: Խմբագրում էինք երկու հոդով: Ակսելը մտածկոտ էր և ինքնամփոփ, թէ յառաջիկայ թուի համար նիւթեր պիտի ունենա՞նք: Ձեմարանում լաւ ընկերներ շատ ունէինք՝ Սարգիս Մարտիրոսեանը, Լէոյի քրոջ որդին՝ Լեւոն Քաջունին, Վ. Համբարձումեանը, Յարութիւն Օհանեանը և ուրիշներ:

Միայն մենք չէինք Օշական եկողը, կարծես ամբողջ Հայաստանն էր շարժուել գէպի Օշական: Թէ՛ էջմիածնից և թէ՛ Հայաստանի հեռուոր գիւղերից հարիւրաւոր ուխտաւորներ էին գալիս: Սայլերի ճրագինչը, կենդանիների բառաչը, մատաղցու ոչխարների մայիւնը, ձիերի լարխնչը խառնուել էին իրարու և ստեղծել մի գիւթիչ տեսարան. կարծես երկինքը ամբողջ պատած էր փոշիի ամպով: Մենք, ձեմարանցիներս, ուրախ զուարթ երգում էինք, զուարճանում: Առաւօտեան գովը հաճելի էր: Անհամբեր ենք շուտ տեսնելու Մեծ Հայի գերեզմանը: Թէպետեւ մեզանից շատերը իրենց երկրորդ կամ երրորդ այցն էին տալիս Սուրբ Մեսրոպին, բայց մենք, որ առաջին անգամ պիտի տեսնէինք Մեծ Հայի շիրիմը, յատկապէս անհամբեր էինք: Հայաստանի ժողովուրդը խուռներամ եկել էր իր յարգանքը մատուցանելու իր մեծ գաւակին՝ Սուրբ Մեսրոպին: Հայաստանը

ՄԵԼԳՈՆԵԱՆԻ ՄԵՐ ՍԱՆԵՐԸ

Հինգշաբթի, 10 Յունիս, եզրագտահան «Ախր էր» օդանավով Կիպրոսէն մայրաքաղաքս ժամանեցին, անցեալ տարի Հ. Բ. Ը. Միութեան Կիպրոսի Մեկընեան կրթական հաստատութիւնը զրկուած սանսանուհիները, ոչ ո՛ք ամառնային արձակուրդը իրենց ծնողացը մօտ անցնելէ յն-

տօնում էր, ո՞վ գիտէ քանիերորդ անգամը լինելով, անմահ հայի յիշատակը:

Վիչ հանգստանալուց ու նախաճաշելուց յետոյ կարգի մտանք և այսպէս մեզ առաջնորդեցին եկեղեցի: Այդ օրը, ի պատիւ Մեծ Հայի, Գէորգեան ճեմարանի երգեցիկ խումբը պիտի երգէր, իսկ վարդապետներից մէկն էլ՝ պատարագէր:

Մեր սրտերը տրոփում էին: Յիշում էինք մեր դարաւոր պատմութիւնը, մեր փառքի օրերը, այժմ պիտի տեսնէինք այդ պատմութիւնը կերտողներից մէկի՝ Սուրբ Մեսրոպի շիրիմը:

Պատարագը վերջացաւ: Հասան ամենից ցանկալի բողոքները: Մենք անհամբերութեամբ իջանք մի աստիճան ցած դէպի այն տաճարախոցը, ուր ամփոփուած են Սուրբ Մեսրոպի աճիւնները: Զոյգ-զոյգ մօտենում էինք, ծնկաչոք, խաչակնքում, համբուրում շիրիմը, և թեթեւացած սըրտով և ջերմացած հոգիով հրաժեշտ տալիս նուիրական շիրիմին: Ու այս կարգով գուրս գալիս եկեղեցուց:

Ամէնքս էլ ինքնամփոփ ենք, վերացած խորհրդածութիւններ ենք անում այդ Մեծ Հայի արած մեծ գործի մասին:

Անմահ գործ...

Արեւը թեքուել էր, մօտենում էր մայրամուտի ժամը: Շարւում ենք միեւնոյն կարգով ու վերադառնում էջմիածին:

* *

Այժմ, երբ բաւական տարիներ են անցել այդ երանելի օրերից, նոր միայն գնահատում ենք մեր ապրած կեանքը ճեմարանի մէջ, մեր երջանիկ պտոյտները նրա պատմական շրջակայքում, մեր ուխտագնացութիւնը դէպի Օշական և մեր հոգեկան հազորգութիւնը Մեծ Հային հոգւոյն հետ:

Վ. ԱՍՅՂՈՒՆԻ

տոյ, վերամուտին պիտի վերագտնան, շարունակելու համար իրենց ուսումը: Ուրախ ենք հրապարակաւ յայտարարելու ոչ, եզրագտահայ ուսանողները թէ իրենց վարքնուբարքով և թէ աշխատասիրութեամբ, գոհ թողուցած են հաստատութեան տնօրէնութիւնն ու ուսուչական կազմը: Փոխադարձաբար իրենք՝ ուսանողներն ալ խանդավառ են Մեկընեանի մէջ տիրող կարգ-կանոնէն, ջամբուած ուսումէն, մարդական և գեղարուեստական երեկուներէն եւայլն: Գոհ են խոհանոցէն, իրենց տրուած բաւարար և առողջարար սնունդէն և այն բոլոր խնամքներէն որոնք լիութի կը տրամադրուին: Այս բոլորին հետ սակայն, զարմանքով տեղեկացանք որ աւելի քան 200 երկեսու ուսանողութիւն մը ունեցող այս հիմնարկը մատուրիկ մը չունի իր շրջափակին մէջ, որով աշակերտութիւնը զրկուած է կիրակնօրեայ պաշտամունքէ, հայաստանեաց եկեղեցույ հոգեպարար շարականները և Ս. պատարագը վայելելու երջանիկ պատեհութենէն: Սեր Սիւլիթարեան հայրերը հո՛ս թէ Ազեքսանգրիոյ մէջ, իրենց վարժարանի շրջափակին մէջ ունէին մատուրիկ մը, հակառակ որ աշակերտութիւնը շատ փոքրաթիւ էր, իսկ Պոլսոյ Գալֆահան որբանոցը հարիւր տարիէ իվեր ունի իր մատուրը, ուր ամէն Կիրակի կը կատարուի պաշտամունք: Վերջապէս ինչպէ՞ս կարելի է երեսի վրայ թողու հարիւրաւոր զաւակներ առանց կրօնական, քրիստոնէական դաստիարակութեան...

Հայ գպրոցը և Հայ եկեղեցին եղած են ու կը մնան միշտ քով քովի, կողք կողքի: Սրահի մը մէջ, ժամ մը բանախօսութեամբ տղաքը զբաղեցնելը ո՛չ կրօնական պաշտամունք է, ո՛չ ալ քրիստոնէական պարագմունք: Տղաքը պէտք է ունկընդերն օրուան Աւետարանը, քարոշը, երգն և սորվին ազօթել: Չի բաւեր միայն անմահն թէքէհանի եկեղեցին Հայկականը արտասանել, այլ պէտք է համակուել աւոր շունջովն ու սղիովը, և այդ կ'ըլլայ մանաւանդ նոր սերունդին կրօնական և քրիստոնէական դաստիարակութեամբը, որ դժբախտաբար թերի է...

«ՏԵՂԵԿԱՏՈՒ»ի պատասխանատու սևօրէն եւ Հ. Բ. Ը. Միւրքեան երթմանի ասենապետ Պր. Ա.Ն. Սարուխան, որ աւելի քան երկու ամիս շրջապատու մը կատարեց Մայր հայրենիք, Պուլկարիա եւ Լիբանան, Կիրակի 11 Օգոստոս, երեկոյեան ժամը 8.30ին Պէյրութէն գալով, մայրաքաղաքի վերադառնալով:

Բարի գալուտ կը մատուցենք մեր յարգելի սևօրէնի եւ բազմաթիւ ասենապետի եւ կ'սպասենք իր համով-հոսով ասույիսներուն հայրենական իր սպաւորութեանց առնչութեամբ:

ԿԵԱՆՔԸ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՄԷՉ

Հայաստանի Գրողներու Միութիւնը որոշած է ամէն տարուան Հոկտեմբեր 12ը Հայ Դիբի գիտի օրը, գարձնել հայ բանաստեղծութեան աւանդական տօն:

— Հայկական Մանրանկարչութիւն առնուով գեղատիպ ու մեծազիր հատոր մը լոյս տեսած է Երեւանի մէջ, Մեսրոպ Մաշտոց Զեռագրաց Մատենադարանին կողմէ, ուր զետեղուած են Թորոս Ռոսլինի, Սարգիս Պիծակի, Մովսիսի, Յակոբ Զուղայեցիի եւ ուրիշ բազմաթիւ անյայտ ծաղկողներու 75 մանրանկարները, որոնցմէ 40ը կը տրպուին առաջին անգամն ըլլալով: Ներկայացուած են նաեւ երկու Աւետարաններու կազմեր: Այլումին ներածութիւնն ու նրկարներու բացատրութիւնները կը պատկանին ողբ. Լիտիա Դուռնովոյին, իսկ յառաջաբանը՝ Ռուբէն Դրամփեանի: Հայերէն, ռուսերէն եւ ֆրանսերէն լեզուով գործուած են յառաջաբանը, ներածութիւնն ու բացատրութիւնները: Ամէ կերպով պատկարներ, սքանչելի գործ մը:

— Գարեգին Ա. Կաթողիկոս Յովսէփեանցի ծննդեան հարիւրամեակը նշուած է Երեւանի Մեսրոպ Մաշտոց ձեռա-

գրաց մատենադարանին մէջ, գիտական մասնաւոր նիստի մը ընթացքին, ուր ծանօթ դէմքեր խօսած են հայագիտութեան մեծ երախտաւորին կեանքին ու վաստակին շուրջ:

— Գուսան Աշոտի ծննդեան 60 ամեակը տօնուած է Երեւանի մէջ Գեղտեմբեր 9ին: Այս առիթով անոր փողովրդական Արտիստի տիտղոս շնորհուած է հայրենի պետութեան կողմէ:

— Երեւանի Հագարեան ճեմարանի շէնքը որ 19րդ դարու արեւելահայ մտաւոր վերածնունդի գլխաւոր օճախը հանգիստացաւ, Մոսկուայի քաղաքապետական խորհուրդին որոշումով Հայաստանի կառավարութեան պիտի վերագործուի: Կարգ մը յարգարանքներէ ետք, ան պիտի գործածուի Հայաստանի մշակութային, արվեստի եւ տնտեսական յառաջդիմութեանց ուղղչա մշտական ցուցահանգէսի վայր:

— Երեւանի հիմնադրութեան 2750ամեակը պիտի տօնուի յառաջիկայ Սեպտեմբերին պետական շուրջով, նախաձեռնութեամբ յորելինական յանձնախումբի մը, զոր կը գլխաւորէ Հայաստանի վարչապետը՝ Բ. Մուրատեան:

ՆԻՐՆ ԻՍԹ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԱԿՈՒՄԲԻ ԿԵԱՆՔԷՆ

Կիրակի, 7 Յուլիս 1968 երեկոյան ժամը 8,30ին տեղի ունեցաւ Նիւր Իսթ Հայկական Ակումբի կազմակերպած անտոնային երանակի մեծ ձեռնարկը:

Հանակիրներու հոծ բազմութիւն մը փութացած էր քաղաքէն ալ քաղաքի հանդիսութիւնը:

Նախնական հանդիպում բացուելը, վարչութեան կողմէ պր. Ժ. Ծիպեղեան, Նիւր Իսթի բնակիչ վերակենդանաց ալ ներկայացումով, բայց նկատելով որ այս ձեռնարկը կը զուգադիպի՝ հայ ժողովուրդի մեծ զանգեղանակ Վահրամ Փափագեանի մահուան, առաջարկեց վայրկեանի մը յոսկիայս յուրեանք յարգել հայ բնակիչ պարծակիւր եղող արժանաւոր արուեստագէտին անուան յիշատակը:

Սոյն երեկոյի թատերական բաժնի կազմակերպուելը ստանձնած էր դերասան և բեմադրիչ Սեդի Գոչումեան, որ կարճ ժամանակի ընթացքին կարողացած էր պատրաստել անուան Յակոբ Պարոնեանի «Արեւելեան Աստուարոյժը» կասկերգութիւնը, զայն վերածելով միասնաբեմադրութեան: Սեդի Գոչումեան զիտ ընտրել իր խաղակիցները, և բեմադրիչի աշխատանքով պատրաստել երիտասարդ սարեր, անոնց մէջ դրոշմելով բնակի և արուեստի սերը, այսպէս է որ մեզի ներկայացան, երիտասարդ դերակատարները, օրիորդներ Վերոն Ծիպեղեան, Լիւսի Իլիսպաշեան, Սոնիա Սարգիս, սոց. Հայկ Թեղաշեան, Մանուկ Թուրուկաճեան, և Ժիրայր Փափագեան, որոնք տղի իրենց շաւղոյնը և ջերմ ու խանդավառ ծախերով գեահասունեցան հանդիսականներու կողմէ:

Թատերական ներկայացումէն յետոյ, ներկայ խումբի բազմութիւնը բողբոջեցաւ գեղատեսիլ և օղատուն պարտեզին մէջ յարդարուած սեղաններուն շուրջ, վայելեղուն համար, խանդավառ նուագախումբի մը առաջնորդութեամբ ստեղծուած պարանցիկ երեկոյի ընտանեկան մթնոլորտը, և հանձնեցելով Նիւր Իսթի համեղ ֆիգուրը:

Երեկոյի զեղեցիկ անակնկալը եղաւ, եզրագծական Ռեհա հոշակաւոր պարախումբի

— Էջմիածին վերջերս նշեց իր հիմնադրութեան 1850րդ տարեդարձը: Տասնըեակ հազարաւոր զբօսաշրջիկներ ամէն տարի կ'այցելեն այս հնամենայ քաղաքին տեսարժան վայրերը, Մայր Տաճարը, Հրուիսիսի մէջի և Գայեանէի տաճարները, Զըւարթնոցը եւ այլն:

— Կիլիկիոյ հայոց վերջին թագաւորին՝ Լեւոն Զ-ի պալատին պատկանող ջահ մը, որուն վրայ մեր եղբարբախտ թագաւորին անունը արձանագրուած է, այժմ կը գտնուի Էջմիածին, Մայր Աթոռի թանգարանը:

— Սովետ. պետութեան յիսնամեակին նուիրուած քօմբօզիթօրներու մեծ մըրցումին առաջին մրցանակը շահեցաւ Երեւանէն Սոլթէժի ուսուցչուհի 33 տարեկան Գեղուհի Զիթճեանը, իսկ երրորդ մըրցանակը տրուեցաւ Կոնստանդին Օրբէլեանին:

— Երեւանեան լիճը ունի 60 հեկտար մակերես, մէկ միլիոն խոր. մեթր ծաւալ: Արեւստական լճակի ափին պիտի բացուի սրճարան-ճաշարան: Լճակին մօտ կը կառուցուի «Ինտերիստ պանդոկը»: Լճակը ունի նաեւ ցայտազբիւրներ:

— Դեռատի նուագահանր՝ Արտեմ Ղազարեանը այժմ կուսանի Երեւանի երաժշտանոցին մէջ և հեղինակած է 40 երաժշտական գործեր: Ինք տասը տարեկան է: Հայաստանի երաժիշտներու միութիւնը նըւագահանրէս մը սարքեց որուն ընթացքին զարմանքով և գնահատանքով ունկնդրուեցան դեռատի նուագահանրին գործերը:

— Հոշակաւոր դերասան Վահրամ Փափագեան իր մահկանացուն կնքեց Յուլիս 7ին, իսկ թաղումը կատարուեցաւ նոյն ամսուան 8ին մեծ շուքով և հազարաւոր քաղաքացիներու ներկայութեան: Մարմինը ամփոփուեցաւ Հայկական Պանդէոնին մէջ:

մենապարունի Օր. Լիւսի Թուխանեանի եղբոր ընկերակցութեան արեւելեան նուագախումբի, որ իր պարնկերոջ հետ յայտնաբերեց ֆոլշորիփ պարերու երկու ցուցադրութիւններ, արժանաւարտ ներկաներուն խանդավառ գնահատմանին:

Հաճելի անակնկալներով այս երեկոյթը, նոյն խանդավառութեամբ շարունակուեցաւ մինչեւ ուշ գիշեր:

Նիւր Իսրի կազմակերպած այս բացառիկ երեկոյթին ունեցած յաջողութիւնը կը մղէ մեզ փոքր անդրադարձ մը ընելու, վերջին տարիներու իր գործունեութեան շուրջ:

Հակառակ իր նօսրացած շարժումն, սկուտի գործունեութիւնը նոր քափ մը ստացած է, շնորհիւ իր նուիրեալ վարչական անձնակազմին եւ երիտասարդ գործակիցներուն:

Նիւր Իսր, իր խորհրդանշական գործունեութեանը, եղած է պատգամաբար Ապրիլեան մեծ եղևնի խորհուրդին: Ան, գերազոյն յարգանքը ունենալով հայ ժողովուրդի անկասկածելիական յուշածոյին հանդէպ, յաճախ կը միտի հոգեկան շարժումը մը ըլլալ եւ եղբայրական համերաշխ մեքենայ մը ստեղծելով՝ վերջ տալ նշանակալի օրուն շուրջ ստեղծուած սարսափօրէններուն, այս առթիւ անգամ մը եւս կը վերջիւնէ, 28 Ապրիլ 1968ին, Աղեփսանդիոյ մեջ Ապրիլեան յուշածոյին հանդիսադրութեան իր մասնակցութեանը. Նիւր Իսր ոչ միայն ընտելի ըրաւ իր պատգամը, այլեւ իր զոհաբերող ընկերներուն արտաբախ նուիրութեանը, մտաւորապէս եօրը հարիւր ներկաներուն հոգեձայի պատասխանութեանը գնահատելի էջ մը արձանագրեց:

Նիւր Իսրի երկրորդ գնահատելի ժեսքը կը կազմէ դէպի Զակարիկի Ս. Խաչ եկեղեցին կատարած աւանդական ուխտագնացութիւնը, հայաստանաց սուրբ եկեղեցւոյ շին ու պայծառութեան նուիրուած այս նախաձեռնութիւնը, ամեն տարի այդ փոքր մասունքը դուրս բերելով իր մեկուսացած վիճակէն, ժողովրդային ջերմ հանակրութեան առարկայ կը դառնայ:

40 եւ անցի տարիներու իր մարզական գործունեութեան ընթացքին, Նիւր Իսր յաճախ հանդիսացած է համերաշխութեան եւ եղբայրական գործակցութեան միակ օղակը, եղիպսանայ մարզական ֆոյր միութիւններու միջեւ: Ներկայիս ա՛ն կը վերակազմակերպէ իր մարզական կեանքը, կարող մարզիչներու գործակցութեանը,

յառապէս մարզելով նորագիր երիտասարդ տարեր, անոնց մեջ ներմուծելով իր պար մարզիկի բարոյական բարձր ոգին:

Ակունքի վարիչները փաջաւորուած իրենց յաջողութեանէ, յանդիմութիւնը ունեցան նախանշեալ տարի Պէրուքէն հրատարակու Ն. Մ. Ը. Մ. Պուրն Հանուսի պատկերաբոյժի զօրաւոր խումբը, որ իր կարգին Լիբանան հրատարակ Նիւր Իսրի խումբը: Արդարեւ, վարչութեան առած ֆայըր յանդիմութեան անշի բան մըն էր, որ բարեբախտաբար յաջողութեանը պատկանեցաւ, եւ երիտասարդ մարզիկներու նորակազմ խումբը մեծապէս փաջաւորուած մարզական առարկան եղիպսան եւ իրենց եղած եղբայրական ընդունակութեանէ, անցի խանդով նուիրուած են սկուտի մարզական վերելքին:

Այս ֆաէի մը յասկանալի զիծերը կը ներկայացնեն իր գործունեութեան անբողջական դիմացիքը, փոստանաւեայ այս փոքր ածուն իր տրամադրութեան տակ ունի գեղեցիկ մարզապաշտ մը, յառապէս յարդարուած կանաչաւեք պարտեզը. հայ հասարակութեան համար անխիտ, եւ բազմաթիւ առաւելութիւններով օժտուած հանդիսատեսն մը մշակութային ձեռնարկներու համար:

Եւ այս բոլորէն վե՛ր, զոհողութեան ոգիով օժտուած սիրտ մը նուիրուած ժողովուրդին, ի սեր համերաշխութեան եւ եղբայրական համագործակցութեան:

Ահա՛ Նիւր Իսրի բիւրեղացած բարոյական դիմացիքը:

Ժ. ՃԵՊԷԼԵԱՆ

ՄԻՔԱՅԷԼ ՏԻԳՐԱՆ ՄՈՎՍԷՍԵԱՆ.

ԳԱՀԻՐԷԻ Հ. Բ. Ը. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԿԵԱՆՔԻՆ

— Մեսրոպեան դասախօսութեանց շարքը շարունակուեցաւ մինչեւ Մայիս: Տարեկան քննութեանց առիթով ընդհատուեցաւ այս շարքը, որուն վրայ աւելցուցինք շաբադրութեան մրցանքներ, որոնց առաջինը տեղի ունեցաւ 5 Ապրիլին «Ինչո՞ւ» կը տօնենք Վարդանանցը» նիւթին շուրջ: Լաւագոյն գրողները հանդիսացան Օր. Սօնա Պալթայեանը և Պր. Արեգ Պետրոսեանը: Վարչութիւնը իւրաքանչիւրին երկու ոսկի նսւէր մը տրամադրեց առ ի քաջալերութիւն: Աչնան շարագրութեան նոր մըրցում մը տեղի պիտի ունենայ:

— Պաղպաղակասեղան. Յուլիս 12ին, Եփութեանս կեդրոնավայրին մէջ տեղի ունեցաւ տարեկան պաղպաղակասեղանը կազմակերպութեամբ Երիտ. Սօցիալիստական մարմինի: Լաւաքոյթին բացումը կատարեց Պր. Շահէն Ժամկոչեան՝ ուղերձով մը,

զոր հետաքրքրութեամբ ունինդրեցինք: Մանուկ թուլում պաճեան արտասանեց: Օր. Խաչիկեան արդիական երգեր հրամցուց, իսկ Պր. Ե. Ճերահեանի դաշնակի նուագակցութեամբ Օր. Սիրվարդ Տէր Սհանեան իր հաճելի ձայնովը ներկայացուց հայրենական զոյգ երգեր: Փակման խօսքը ըրաւ վարչութենէն Տիար Հայկ Օհաննէսեան, որ հայրենաշունջ պեղեցիկ խրատական մըն էր:

1967-1968 ՏԱՐԵՇՐՁԱՆԻ ՇՐՁԱՆԱԽՈՐՏՆԵՐ

Տոնպոսքո Դանիրէ — Միքայէլ Մովսէսեան
Տոնպոսքո Աղէբս — Խաչիկ Եագմաճեան
» » Յարութիւն Պանտայեան

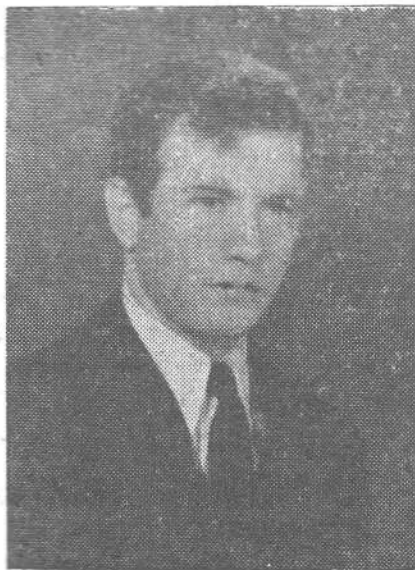
Երկրորդական Վարժարաններ

Դանիրէ. —

Լորիս Ժամկոչեան, Լիսէ Էյ Հորիյէ
Եգ. Գանսպեան, Զամալէրի Երկ. Վր.

Աղէքոսանդրիա. —

Օր. Նայիրի Շիշմանեան, Սարրէ Քեօն.

ԼՈՐԻՍ ԺԱՄԿՈՉԵԱՆ

ԵԳ. ԳԱՆՍՊԵԱՆ

ՊԱՐՈՅՐ ՀԱՅԿԱԶՆ

(PROAERESIUUS, 277—367)

Հռոմի տիրապետութեամբ Աթէնք թէպէտեւ կորսնցուցած էր իր քաղաքական կարեւորութիւնը, սակայն գրական, գեղարուեստական, բարոյական ազդեցութիւնը, ընդհակառակն, օր ըստ օրէ ծաղկեցաւ և զօրացաւ:

Հակառակ անկումին, Աթէնք պահեց իր հմայքը: Աթէնքի համբաւաւոր դպրոցն ալ ժամանակաւոր խաւարումէ վերջ, վերջստին ծաղկեցաւ: Հելլենական հանճարը, մեղուափեթակ Աթէնքի ոգին կը տարածուէր ամէնուրեք, մինչեւ հռոմայեցի ազնւեական ընտանիքներու բոյնը: Փիլիսոփաներ, արուեստագէտներ, քերականագէտներ Հռոմ տարին այդ եղական հանճարը: Մեծ էր Աթէնքի թովչութիւնը, խուկալով կը զգային ու կը ճաշակէին իր անհատնում հրապոյրը և անբաղգատելի գեղեցկութիւնը:

Ամէն կողմէ հոն կը խուժէին ուսում ստանալու մեծամասնութիւնը օտար հեթանոսներ էին որոնք անսովոր պատիւներու կ'արժանային:

Ուսուցիչները կը կոչուէին Սոփեստոներ որ ի սկզբանէ շատ պատուաւոր տիրուտ մըն էր, որոնք աւելի հեռուութեան վարպետներ էին բոլոր նիւթերու մասին: Զարմանալի մարդիկ էին սոփեստները, իրենց բազմադիմի տաղանդին բնոյթով, ապշեցուցիչ ձիրք մը ունէին հաճելի ըլլալու և յուզելու ունկնդիրները: Շատեր խեղճութեան մէջ կ'ապրէին, գոհանալով աշակերտներուն տուած պատուագինով, մինչեւ որ յետագային պաշտօնը եղաւ պետական և իրենք ալ՝ թռչակաւոր:

Հեթանոսական փիլիսոփայութիւնը հաւաքուած էր Յուլիանոսի շուրջը որ կը սարսափէր նոր հաւատքէ, քրիստոնէութենէ: Հեթանոսութիւնը կը փայլէր իր շքեղութեամբ և տէրն էր տասը դարէ ի վեր կուտակուած մտաւոր հարստութեան: Յուլիանոս պաշտամունք ունէր յունական դպրութեան հանդէպ, սրբազան, խորհրդաւոր շղթայ մը կը կապէր զինքը Աթէնքին:

* *

Հայաստանէն Աթէնք եկաւ Պարոյր Հայկազն, ուսում առնելու: Ան աղքատ, պատուաւոր ընտանիքի մը զաւակն էր: Բարձրահասակ, վայելուչ, կազմով հուժկու, սակայն այդ վիթխարի ձեւերը հրաշալիօրէն համեմատական էին հայորդիին մէջ: Անոր գեղեցկութիւնը հիանալի էր, զոր պահեց մինչեւ յառաջացեալ տարիքը:

Իրեն հետ էր նաեւ իր սիրելի բարեկամը, հայրենակից, դասակից Հեփեստիոնը: Ունէին միայն մէկ պատմուճան և մի քանի ծածկոցներ, կեղտոտ, մաշած, գունատած: Նոյն զգեստները կը կրէին փոխ ի փոխ, երբ մին կ'երեւար հանրութեան մէջ, միւսը կը մնար տունը, ու ճարտասանութիւն կ'ընէր. երբ երկրորդը դուրս կ'ելլէր, միւսը տան մէջ կը մնար: Սակայն իր այս սիրելի բարեկամը, յետագային, ինքզինքը անարժան ու անհաւասար գտնելով Պարոյրի՝ հեռացաւ Աթէնքէն:

Պարոյրի աստղը հետզհետէ կը փայլէր, գեղեցկութիւնն ալ կը սատարէր իր յաջողութեան, ունկնդիրները շլացած աչքերով, փայփայուած ականջներով կը լսէին զինքը մինչեւ որ դպրոցին նախագահութիւնն ալ իրեն յանձնուեցաւ:

Աթէնք լեցուած էր հեթանոս ուսանողներով, որոնց մէջ աչքի կը զարնէին նաեւ երկու քրիստոնեայ աշակերտներ, որոնք պայծառացան յետագային, Սբ. Բարսեղ Կեսարացի և Սբ. Գրիգոր Նաշիանցի, իրենց ուսումը ճարտասանական կեդրոնէն, նուիրական տաճարէն ստանալէ յետոյ:

Որքան Նազիանցին կը խանդավառուէր Աթէնքի քաղցրութենէն, հրապոյրէն, ա'յնքան Սբ. Բարսեղ յուսախաբ եղած էր Աթէնքի կեանքէն ու մթնոլորտէն, և հակառակ Յուլիանոսի փափաքին որ կը յարգէր զինքը և հակառակ Նազիանցիի լուտանքներուն. ընդդէմ անիծեալ, սատանայական, հաւատուորաց Յուլիանոսի, հեռացաւ քաղաքէն:

Հոռոտներու մրցակցութիւնը ծաւալեցաւ ամբողջ հոռմէական աշխարհի վրայ: Արեւելք՝ փարեցաւ էթիֆանիոսի, Արարիա՝ Տիոֆանոսի, իսկ Պոնտոս, Բիւթանիա, Հելլեսպոնոս, Եգիպտոս հիացու-

մով նախընտրեցին Պարոյրը և իրենց քաղաքացիները կը զրկէին սրբութեան տաճարը, անոր աշակերտելու համար:

Պարոյրի համբաւը տարածուեցաւ կայսրութեան մէջ, Կոստանդ կայսրը Յ42ին հրաւիրեց զինքը Կալլիա, լսելու համար այս զարմանահրաշ մարդը: 65 տարեկան էր, ծածկուած թեթեւ վերարկուով մը, երկաթեայ մարմնով, բոպիկ ոտքերով, անտարբեր էր Կալլիոյ եղեամբն ու անբարեխառն օգին և կը խմէր Հոննոսի սառուցեալ ջուրը:

Կայսրը մեծապէս գնահատեց անոր արժանիքը, հրաւիրեց իր սեղանը ու փափաք յայտնեց որ Հոռոմ ալ այցելէ: Պարոյր գնաց Հոռոմ և հոյակապ քաղաքին գմայլելի գովեստը բրաւ: Հոռոմայեցիք երախտապարտ՝ իրեն անուան անագապը զինձէ արձան մը կանգնեցին, հետեւեալ հռչակաւոր արձանագրութեամբ. — Regina rerum Romae regi eloquentiae (*)

Պարոյր վերադարձաւ Աթէնք ուր արժանացաւ նման պատիւներու: Փիւնիկեցի բարձրաստիճան պերճախօս ճամբորդ մը իրեն յայտնեց կայսեր հիացումը, աւելցընելով թէ ի վարձատրութիւն իր Կալլիա բրած ճամբորդութեան, կայսրը իրեն կը շնորհէր Սքրաթո իեոտարք տիտղոսը. նոյն ատեն բազմաթիւ կղզիներու հարկը վերագարձաւ Աթէնքի, ի պատիւ մեծ հետտորի որ հոն կը բնակէր:

Պարոյր ուրախութեամբ լեցուեցաւ, գովասանքներ տեղացնելով արքայական առատաձեռնութեան վրայ, կայսրը՝ չաստուածներու նմանցնելով:

Հաւատուրաց Յուլիանոս կայսրը իր արքայական պալատը փրխտփաներով, սոփեստներով պայծառացնելու նպատակաւ, հրաւէր զրկեց նաեւ քրիստոնեայ տարազով Պարոյրի: Երեւելի Լիպանիոս, ուրիշ փաղաքուչ դարպասողներ, ջերմեռանդ հեթանոսներ, վազելով եկան կայսեր մօտ: Սակայն կայսերական հրաւէրը չընդունուեցաւ: Պարոյր մերժեց այս արքայաշնորհ պատիւը այն օրերուն իսկ երբ

քրիստոնէութեան դէմ կատաղի պայքար կը մղուէր: Կայսրը որ հիացող մըն էր, կը յարգէր Պարոյրը, ազատ հռչակեց զինքը ուսուցանելու հեթանոս գրականութիւնը, որ արգիլուած էր քրիստոնեաներու:

Հեթանոս գրականութիւնները կը նրկատուէին բացարձակապէս անհրաժեշտ՝ մտքի զարգացման համար: Պարոյր՝ թէպէտեւ քրիստոնեայ էր, սակայն հեթանոսութիւնը իր ուսուցչութեան հոգին էր, ուղեւով զինուորեալ նոյն հաւատքը հաշտեցընել հելլենական հիասքանչ աւանդութիւններու հետ: Պարոյր կը փորձէր անկարելին:

* *

Հետոք Պարոյրի գերազանցութիւնն ու փառքը իր դէմ գրգռեց կատաղի խաղժարարներ որոնց միացան իր բոլոր հակառակույդները: Կառավարիչը՝ թանկագին նուէրներով կաշառելով, յաջողեցան զայն աքսորել տալ: Սակայն յաջորդ կառավարիչը, երբ գայրոյթով իմացաւ անցուդարձը, կայսեր հրամանաւ զայն վերագարձնել տուաւ: Պարոյր քաղաք մտաւ կառավարիչին ընկերակցութեամբ, որ կանչեց բոլոր սոփեստները զանոնք՝ վարձատրելու նպատակաւ: Կառավարիչը խօսքը տալով Պարոյրին՝ անիկա սկսաւ իր յարձակողականը՝ «յանկարծարանութեան» գովասանքով, խնդրելով իր երկու կատաղի թշնամիներէն՝ նիւթը ընտրել: Անմիջապէս ընտրեցին ամենազժուարիւն մենամարտը, պայմանաւ որ ծափահարութիւնները արգիլուին և թէ բոլոր ճառերը ամփոփուին արագագիր քարտուղարներու կողմէ:

Պարոյր կը սկսի, բառերը հեղեղանուման կը հօսին բերնէն, ունկնդիրները՝ դրժկամակութեամբ կը լռեն: Պարոյր բոլորովին անձնատուր՝ ճարտասանութեան, հանդիսանալ վ գերազանց, կը ճառէ որոշուած նիւթին վրայ, յետոյ բոլորովին խանգավառեալ, հակառակ քեզք կը պաշտպանէ և առանց բառի մը փոփոխութեան, կը կրկնէ իր ճառը:

Կարծես խելագարուած, ունկնդիրները կը նետուին Պարոյրի վրայ, կը համբուրեն կուրծքը, ձեռքերը, ոտքերը և կը

(*) «Հոռոմ՝ աշխարհի բագոնիին, հոռոտոբոսբեան բագաւորիին»:

կոչեն զինքը՝ աստուած: Կտրել անցնելով հակառակորդներու մէջէն, կառավարիչը կ'առաջնորդէ զինքը հանդիսաւորապէս, զինուորներու և պահակներու ընկերակցութեամբ:

Այդ օրէն սկսեալ մարդ չի համարձակիր Պարոյրի դէմ ելլել. բոլորը շանթահարուած՝ իրեն կը թողուն սփեւտութեան առաջնակարգ տեղը:

* *

Պարոյր ամուսնացած էր, երեք աղջիկ ունէր, սիրունիկ, հեզահամբոյր, որոնք մեռան վաղաժամօրէն, մի քանի շաբաթներու ընթացքին:

Մեծ եղաւ Պարոյրի վիշտը, մնաց անմըխիթար. ցաւը կարծես ցնցեց նաեւ իր իմացականութիւնը: Զմիւռնիացի Միլէլիան, տարօրինակ մարդ մը, սփեւտ և բանաստեղծ միանգամայն, ամէն ջանք թափեց միխիթարելու Պարոյրը, որ կէս մը յիմարացած էր:

Տարիքը յառաջացած էր, ունէր արծաթեայ, ծովափրփուր մազեր, ճարտասանութեան ուժը պահած կը թուէր երիտասարդ, աշխոյժ, հանդուրժելով մարմնական յոգնութիւններու: Ականատեսները կ'ըսէին. «Այս մարդը ծերութենէ զերծ է, անմահ մըն է, մեծ մարդ, եզակի մարդ գերահրաշ, աշխարհը հիացուց իր ճարտասանութեամբ և աշխարհը լեցուց իր աշակերտներով»:

Այսպէս կ'ապրէր անիկա խոր ծերութեան մէջ, Աթէնք, շրջապատուած իր աշակերտներու բարեկամութեամբ: Երբ հոգին աւանդեց, 90 տարեկան էր այս մեծ հայր:

* *

Տիւֆանտիոս կը հեկեկար.—

«Օ՛ մարտիոն, Օ՛ Սալամին, այժմ լռութիւնը կը տիրէ ձեր մեծ անուններուն վրայ: Կորստնցուցիք փողահարը որ կը փառաւորէր ձեր յաղթանակները»:

Եւ երբ Նազիանցի իմացաւ անոր մահը, յուզումը մնծ եղաւ.—

«Ո՛չ մի մահկանացու չկրցաւ մրցիլ Պարոյրի ճարտասանութեան հետ, որ աշխարհը կը զղրգացնէր իր զմայլելի ճառերով»:

ԿԵԱՆՔԸ

Կ'ապրին կ'սեն կ'նչ է կեանքը
Երբ նիւթ է ուր է հասկը
Երբ ուժ է ո՛ւր է հոսանքը
Իսկ թէ երսզ մըն է կեանքը
Ինչո՞ւ կրեմ կայ սակսակը
Տուայսակը
Ցաւին կոսսակը
Հարսակը,
Տոփակը
Արդե՞ն այդ իսկ է զարեանքը
Թէ նպասակ մ'ունի կեանքը
Անոր վսիսակն չէ պասակը:

ՓՐՕՖ, Կ. ՍՈՂԻԿԵԱՆ

Ատարիկէն կրեց այս նոր շանթը և հոետոր սփեւտներու ցեղը պարտուեցաւ: Այս չարաղէտ մահը գայն խլեց մեզմէ. Աթէնք ա՛լ գերապանծ չէ՛, ո՛վ երիտասարդներ, հեռացէ՛ք Կեկրոպսի (*) երկրէն»:

Հեթանոսութեան ուժերը սպառած էին: Անկումը մօտալուտ էր: Քրիտոսնէութիւնը աններող եղաւ Յուստիանոսի մահունէ յետոյ: Պարոյրի մահով Աթէնքի դպրոցը շարունակուեցաւ, սակայն շատ տկարացած էր և հետզհետէ մարեցաւ սփեւտական ձայնը, դպրոցը անյայտացաւ և գրական խաւարը ողողեց աշխարհ քրիստոնէական վերջնական յաղթանակով: Յուստիանոս կայսրը փակել տուաւ Աթէնքի բոլոր դպրոցները, որոնք Սրբարաններ կը կոչուէին:

Ե. Դարու սրբազան գրութիւնները յաղթանակեցին, որ տեւեց մինչեւ 15րդ դարը, երբ Վերածնունդով Յունաստան դարձեալ նկատուեցաւ մարդկային մտքին դայեակը և յետագային՝ երկուքը եղան անբաժանելի բարեկամներ:

Փարիզ

Ա. ՍԱԼՄԱՍԼԵԱՆ

(*) Կեկրոպս՝ ծագումով եգիպտացի, Ատտիկէի առաջին քագառորը եղած էր: Յոյներուն սորվեցոց երկրագործութիւնը, Աթենք մտցոց Աեսի Եւ Աթենայի պաշտամունքը:

Հ. Բ. Ը. ՄԻՈՒԹԵԱՆ

ՅՈՒՇԱՐԱՐ - ՄԻՈՒԹԻՒՆ

Պատճառները Հ. Բ. Ը. Միութ
Հիմնադիր՝ Պողոս փառա Ն.

HOOSHARAR - Անգլիերէն Հրատար

Հասցէ. — Armenian General Ben

109, East 40th Street

New - York N. Y. 10016.

ՆՈՐ ՇԻՆԱՐԱՐ

Հրատարակութիւն Հ. Բ. Ը. Միութեան Եւրոպայի
Շրջանակային Կեդրոնական Յանձնաժողովի.

Հասցէ. — 11, Squar Abboni Paris 16me FRANCE

ՏԵՂԵԿԱՏՈՒ

Հրատարակութիւն Գանիրէի Հ. Բ. Ը. Միութեան

Հասցէ. — 15, Էմաս Էլ Տին փողոց — Գանիրէ
Փոստակոչ 717

ԽՕՍՆԱԿ

Պատճառները Հ. Բ. Ը. Միութեան Լիբանանի
Շրջանակային Յանձնաժողովի

Հասցէ. — Նամակասուփ 715, Պէյրութ.

Յ — ԳԱՀԻՐԷ

բողոքի ենք հանույրն ունի տեղեկացնելու
ան թե, իր հիմնած

ԴՈՒՊ ԱՐԹԻՆ

Քրձե 1958էն ի վեր, իւ տրամադրութեան
պատմական, գեղարուեստական, կրօնական
մնջպես նաեւ ՀԱՅԱՍՏԱՆԵԱՆ գիրքերու նոխ
կրնան օգտուիլ մեր ընթերցասէր անդամները
այոքի ենք անխտիր, առանց որեւէ վնարումի:

ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

ՏԵՂԵԿԱՏՈՒՆ վնարովի չէ

Շնորհակալութեամբ կ'ընդունինք նուէրներ, մեր այս
ձեռնարկը աւելի նոխ եւ շահեկան ընծայելու համար:

— Ստանալու համար գիմել խմբագրութեանս,
15, Էմաս էլ Տին փողոց Ա. յարկ — Գահիրէ

